

UDK: 796:371.214.19-053.5(047.31)

Jelena Ilić

Republički zavod za sport, Beograd

PREFERENCIJE RODITELJA UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA ZA UVODENJE IZBORNOG SPORTA U NASTAVU FIZIČKOG VASPITANJA

UVOD

Posljednjih decenija sve više se u istraživanjima u oblasti različitih nauka ističe značaj i važnost koji vježbanje i zdrav način života ima po psihičko i fizičko zdravlje nacija. Jedan od nezaobilaznih načina promovisanja zdravog načina života jeste fizičko vaspitanje, budući da se javlja kao obavezan predmet u sistemu školovanja još od najranijeg uzrasta. Školskim kurikulumom i nastavnim planom i programom za svaki razred, odnosno kohortu učenika, postavljaju se određeni ciljevi i zadaci, kako fizičke, tako i sociopsihološke prirode. Coakley (2004) smatra da društvo ima značajan uticaj u usmjeravanju djece u društveno popularne i poželjne aktivnosti putem procesa socijalizacije. Ovo je od tim većeg značaja tim jer je u periodu rane adolescencije, značaj porodice i roditelja kao primarnog agensa socijalizacije izuzetan, a porodica predstavlja osnovnu jedniku, odnosno, ćeliju društva. Prema modelu roditeljske socijalizacije Eklesove, uvjerenja koja roditelji imaju u pogledu svoje djece utiču na njihov način interakcije sa djecom, npr. ohrabrivanje i pružanje mogućnosti što zauzvrat utiče na motivaciju djeteta (Fredericks & Eccles, 2004). Beets et al. (2010) navode da je roditeljski uticaj najizraženiji od 5. do 12. godine i da se on odvija na različite načine i putem različitih mehanizama: tako što njihovo ponašanje služi kao model ili pak podstiču i usmjeravaju određene aktivnosti favorizovanjem i isticanjem sopstvenih stavova, uvjerenja i vrijednosti.

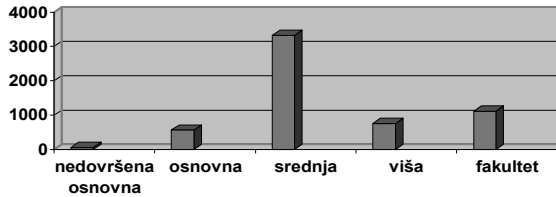
MATERIJAL I METODE

Cilj ovog rada je da se ustanove preferencije roditelja učenika za uvođenje određenih sportova u plan i program nastave fizičkog vaspitanja, te da se ustanovi da li postoje razlike u odnosu na njihov pol i nivo formalnog obrazovanja.

Uzorak je obuhvatao 5865 roditelja (3516 majki i 2349 očeva) iz svih krajeva Srbije. Nezavisne varijable u istraživanju su bile: pol (muški i ženski), nivo formalnog obrazovanja roditelja (nedovršena osnovna škola, osnovna škola, srednja škola, visoka škola, fakultet). Zavisna varijabla je bila izabrani sport od ponuđenih 27 (atletika, aerobik, aikido, akrobatika, badminton, biciklizam, džudo, fitnes, fudbal, gimnastika, karate, košarka, odbojka, orijentiring, plivanje, ritmička gimnastika, rukomet, rvanje, sinhrono plivanje, skijanje, ples, stoni tenis, streljaštvo, tekvondo, tenis, vaterpolo, veslanje). Anketni listić je bio konstruisan specijalno za potrebe ovog istraživanja. Prikupljeni podaci su obrađeni u statističkom programu SPSS, tehnikom χ^2 .

REZULTATI I DISKUSIJA

Pokazalo se da ne postoji statistički značajna razlika majki i očeva u odnosu na nivo formalnog obrazovanja ($\chi^2 = 8,938$, $df = 7$, $p < .257$).

Slika 1. Prikaz formalnog obrazovanja roditelja

Pokazalo se da postoji statistički značajna razlika između očeva i majki u pogledu izbora sporta ($\chi^2 = 145,042$, $df = 26$, $p < .000$).

Tabela 1. Prikaz interesovanja za sport u odnosu na pol roditelja (podaci su dati u frekvencijama)

Sport	Očevi	Majke	Ukupno
1 Atletika	139	135	274
2 Aerobik	42	108	150
3 Aikido	76	82	158
4 Akrobatika	2	3	5
5 Badminton	7	20	27
6 Biciklizam	30	58	88
7 Džudo	35	35	70
8 Fitnes	18	45	63
9 Fudbal	441	416	857
10 Gimnastika	86	179	265
11 Karate	105	145	250
12 Košarka	304	427	731
13 Odbojka	214	380	594
14 Orijentiring	12	9	21
15 Plivanje	423	796	1219
16 Ritmička gimnastika	31	96	127
17 Rukomet	84	148	232
18 Rvanje	3	0	3
19 Sinhrono plivanje	8	24	32
20 Skijanje	12	18	30
21 Sportski ples	28	71	99
22 Stoni tenis	36	49	85

23	Streljaštvo	46	51	97
24	Tekvondo	15	23	38
25	Tenis	66	105	171
26	Vaterpolo	28	38	66
27	Veslanje	10	6	16

Očevi bi najviše voljeli da se njihova djeca bave fudbalom i plivanjem u približnoj mjeri, potom košarkom i odbojkom a najmanje bi voljeli akrobatiku, rvanje, badminton, sinhrono plivanje, veslanje, skijanje i orijentiring. Majke bi najviše voljele da se njihova djeca bave ubjedljivo najviše plivanjem, potom košarkom, fudbalom, odbojkom a najmanje rvanjem, akrobatikom, orijentiringom i veslanjem. Interesantno je istaći da je interesovanje za košarku i karate gledano u procentima kod roditelja oba pola podjednako, kao i u nesto manjoj mjeri za sportski ples, džudo, biciklizam i stoni tenis. Ono što majke žele u mnogo većem procentu od očeva su plivanje, gimnastika, aerobik, ritmička gimnastika, tekvondo i skijanje. Očevi u mnogo većem procentu od majki žele da se uvede fudbal, tenis, streljaštvo, atletika i vaterpolo.

U istraživanju koje su na učenicima osnovnih škola sproveli Radojević et al. (2011), učenici u Srbiji bi najviše voljeli da se kao izborni sport uvedu košarka, plivanje, odbojka, fudbal, rukomet i karate a najmanje učenika bi željelo da se uvedu akrobatika, orijentiring, ritmička gimnastika. U istraživanju na području Beograda Ilić et al. (2012), su dobili da većina učenika preferira uvođenje u nastavu plivanje, fudbal, košarku, odbojku a najmanje bi željeli da se u nastavu uvedu rvanje, akrobatika, orijentiring i veslanje. To je u saglasnosti i sa rezultatima stranih istraživanja, budući da su i Greenwood & Stillwell (2001) takođe dobili da je najmanje popularan sport kod učenika orijentiring. S druge strane, ekipni sportovi su veoma popularni u našoj zemlji i jedan od dodatnih razloga zašto su ih učenici izabrali može biti i upoznatost učenika sa pravilima i zahtjevima ovih sportova, budući da se na časovima fizičkog vaspitanja uglavnom i upražnjavaju ovi sportovi, budući da za njih postoje tehnički uslovi i angažuju veliki broj učenika istovremeno. Jednostavnost uslova izvođenja i opreme je takođe jedan od uzroka popularnosti karatea, dok je plivanje svoju popularnost steklo zahvaljujući velikim uspjesima srpskih plivača u proteklom periodu, čime je ovaj sport dospio u žižu javnosti, ali i zdravstvenim aspektima plivanja, koje je jedan od bazičnih sportova, kao i naravno, značaju poznavanja tehnika plivanja u stvarnom životu i pristupa poznavanju plivanja kao pitanju opšte kulture pojedinca.

Pokazalo se da postoji statistički značajna razlika između roditelja različitog nivoa formalnog obrazovanja u pogledu izbora sporta ($\chi^2 = 542,628$, $df = 182$, $p < .000$).

Tabela 2. Prikaz interesovanja za sport u odnosu na stepen formalnog obrazovanja roditelja (podaci su dati u frekvencijama)

Sport	Nedovršena osnovna	Osnovna	Srednja	Viša	Visoka
1 Atletika	1	24	153	43	53
2 Aerobik	2	12	96	20	20
3 Aikido	5	14	90	23	26
4 Akrobatika		1	3		1
5 Badminton		3	17	3	4
6 Biciklizam		17	51	6	13
7 Džudo	2	7	46	5	9
8 Fitnes	1	8	44	3	7
9 Fudbal	9	147	528	75	89
10 Gimnastika	8	33	135	37	53
11 Karate	3	46	150	23	24
12 Košarka	7	64	416	92	148
13 Odbojka	9	49	348	81	104
14 Orijentiring		2	7	4	8
15 Plivanje	3	33	658	212	310
16 Ritmička gimnastika		8	59	18	42
17 Rukomet	2	29	149	18	30
18 Rvanje		2	1		
19 Sinhrono plivanje			13	7	11
20 Skijanje			6	6	18
21 Sportski ples		14	62	6	18
22 Stoni tenis		9	47	11	19
23 Streljaštvo	3	14	58	12	10
24 Tekvondo		2	25	4	7
25 Tenis		9	79	32	49
26 Vaterpolo		2	40	7	17
27 Veslanje		1	7	2	6

Roditelji koji su završili samo osnovnu školu u najvećem broju žele da se njihova djeca bave naročito fudbalom, a potom košarkom, odbojkom i karateom. Roditelji koji su završili srednju školu bi u najvećem broju slučajeva željeli da se njihova djeca bave plivanjem, fudbalom, košarkom i odbojkom, dok bi roditelji koji su završili višu školu u najvećem broju slučajeva željeli da se njihova djeca bave u najvećem broju plivanjem a potom košarkom, odbojkom i fudbalom. Roditelji koji su fakultetski obrazovani bi najviše voljeli da se njihova djeca bave ubjedljivo plivanjem, pa potom košarkom, odbojkom i fudbalom. Možemo zapaziti interesantnu pojavu da sa povećanjem nivoa formalnog obrazovanja roditelja dolazi do povećanja interesovanja za skijanje, plivanje, košarku i odbojku, a do pada interesovanja za biciklizam, fudbal, karate, sportski ples, streljaštvo, tekvondo i vaterpolo.

Tabela 3. Prvih deset sportova u izboru različitih kategorija ispitanika
(poređenje sa rezultatima Radojević et al., 2011)

Rang	Dječaci	Očevi	Djevojčice	Majke
1	Košarka	Fudbal	Odbojka	Plivanje
2	Fudbal	Plivanje	Plivanje	Košarka
3	Plivanje	Košarka	Košarka	Fudbal
4	Rukomet	Odbojka	Ples	Odbojka
5	Odbojka	Atletika	Tenis	Gimnastika
6	Karate	Karate	Rukomet	Rukomet
7	Stoni tenis	Gimnastika	Aerobik	Karate
8	Streljaštvo	Rukomet	Ritmička gimnastika	Atletika
9	Biciklizam	Aikido	Fitnes	Aerobik
10	Vaterpolo	Tenis	Karate	Tenis

Podaci u Tabeli 3 su dopunjeni rezultatima o interesovanja učenika osnovnih škola u Srbiji koje su u svom istraživanju dobili Radojević i saradnici (2011). Ako posmatramo specifičnosti, možemo uočiti da se samo u kategoriji dječaka u prvih 10 sportova pojavljuju streljaštvo, biciklizam, stoni tenis i vaterpolo, a da se samo kod djevojčica javlja fitnes, ritmička gimnastika i sportski ples, dok se samo na uzorku očeva pojavljuje aikido. Za razliku od roditelja, djeca nisu u izraženom stepenu zainteresovana za atletiku.

ZAKLJUČAK

Cilj ovog istraživanja je da se utvrde preferencije roditelja učenika osnovnih škola u Srbiji u pogledu izbornog sporta, kako bi se ustanovilo koje bi sportove, sa stanovišta roditelja bilo preporučljivo uvesti u redovan sadržaj nastave fizičkog vaspitanja. Većina roditelja bi željela da se kao izborni sport uvedu plivanje, fudbal, košarka i odbojka, dok su najmanje bili zainteresovani za uvođenje akrobatike, rvanja, orijentiringa i veslanja. Dobijene su statistički značajne razlike u odnosu na pol, ali i u odnosu na obrazovanje. Rezultati su pokazali i to da su roditelji okrenuti ka tradicionalno veoma popularnim ekipnim sportovima u našem društvu i da je potrebno daleko više pažnje posvetiti promovisanju sportova koji bi takođe bili izvodljivi u okviru tehničkih kapaciteta i mogućnosti osnovnoškolskog kurikula.

LITERATURA

1. Beets, M. W., Cardinal, B. J. & Alderman, B. L. (2010). Parental Social Support and the Physical Activity-Related Behaviors of Youth: A Review. *Health, Education & Behavior*, 37 (5), 621 – 644.
2. Coakley, J. (2004). *Sports in Society: Issues & Controversies* (8th Ed.) Boston: McGraw Hill.
3. Fredericks, J. A., & Eccles, J. S. (2004). Parental influences on youth involvement in sports. In M. R. Weiss (Ed.) *Developmental sport and exercise*

- psychology: A lifespan perspective* (pp. 144–164). Morgantown, WV: Fitness Information Technology.
4. Greenwood, M. & Stillwell, J. (2001). Activity Preferences of Middle School Physical Education Students. *The Physical Educator*, 58 (1), 26-30.
 5. Ilić, J. Radojević, J., Marković, Ž. & Višnjić, D. (2012). Preferencije učenika osnovnih škola za uvođenje izbornog sporta. *Sportske nauke i zdravlje*, 2 (2), 182 – 188.
 6. Radojević, J., Ilić J., Višnjić D. & Jovanović, S. (2011). Popularity Of Sport Among Pupils Of Primary Schools In Serbia. *Problems of Education in the 21st Century*, 36 (36), 51-59.

PREFERENCES FOR INTRODUCTION OF ELECTIVE SPORTS IN PHYSICAL EDUCATION CLASSES AMONG PARENTS OF ELEMENTARY SCHOOL PUPILS

The aim of this study was to determine which sports are most popular among parents of pupils of primary school in Serbia, in order to determine which sports would be advisable to introduce in the classes of physical education. The sample included 5865 parents. Most parents would like to introduce as an optional sport swimming, football, basketball, volleyball and at last parents would like to introduce acrobatics, wrestling, orienteering and rowing. Obtained were statistically significant differences according to gender (fathers would like to be introduced football and mothers would like swimming) and according to educational level (parents with higher educational level would most like to be introduced swimming and volleyball; while parents with the lowest educational level preferred football). The results indicates that with enlargement of educational level of parents comes higher level of interest for other sports, like skiing and basketball and decrease level interest for bicycling, football and karate.

Key words: *elective sport, parents, primary school.*